

Boekbespreking

Mr Dr Ir W. A. J. M. Waterschoot van der Gracht: *Klimaat en Landverdroging*. Uitgave van de Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten in Nederland, 1944.

In dit boekje heeft nu wijlen Mr Dr Ir W. A. J. M. Waterschoot van der Gracht, op verzoek van de Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten, een uiteenzetting gegeven van het in cultuur nemen door den mensch van de vruchtbare gronden in Noord-Amerika en van de gevolgen, welke dit landgebruik voor de betrokken landstreken heeft gehad. Genoemde vereniging heeft dit verzoek gedaan naar aanleiding van de schade, die in April 1942 in een periode van drooge schrale waarden aan den landbouw in veel streken van ons land is veroorzaakt door het wegwaaien van zaaizaad van den akker en het dichtstuiven van slooten.

De titel „klimaat en landverdroging” zal bij velen beschouwingen doen verwachten over het verband tusschen klimaat en bodem met een bijdrage ter beantwoording van de vraag, of nu werkelijk in ons land houtwallen en slagels noodig zijn om de gevaren te voorkomen, die den landbouw door het optreden van klimaatuitersten (storm, droogte, slagregen, e.d.) bedreigen. De schrijver heeft terecht uit zijn beschouwingen voor ons land geen bepaalde conclusies getrokken; hij wijst er slechts op, dat de omstandigheden bij ons geheel anders zijn dan in Amerika. Hij acht tijdelijke klimaatswijzigingen niet denkbeeldig en ziet in de vele ingrijpende veranderingen, welke de mensch in den bodem heeft aangebracht (vervening, ontginning, met verlaging van den grondwaterstand) even zoovele factoren, die deze klimaatuitersten méér vat kunnen geven op den bodem dan voor 's menschen ingrijpen het geval was.

In het eerste hoofdstuk geeft de schrijver een overzicht van de veranderingen in het klimaat van de ijstijden af tot heden.

Hoofdstuk twee bevat een boeiend verhaal over het in cultuur brengen van de natuurterreinen (bosch en prairies) in Noord-Amerika door de kolonisten sinds de eerste helft van de 17e eeuw. Wij lezen er, hoe verschillende landbouwproducten (tabak, katoen, vee, tarwe) al naar de vraag op de wereldmarkt werden geteeld, zonder dat rekening werd gehouden met de eischen welke een blijvend gebruik van deze gronden voor landbouw en veeteelt aan den bodem stelt. Als gevolg van droogte mislukte in veel streken de oogst en daardoor geraakte de grond in verstuiwing. Deze stofvormen („dust bowl”) bereikten tusschen 1934 en 1935 een hoogtepunt. Men berekent dat door den storm op 11 Mei 1934 alleen reeds 300 millioen ton teelaarde is weggestoven; dit is een laag van 2,5 cm dikte over een oppervlakte van 700.000 ha.

Ook al zijn in ons land de omstandigheden gelukkig van dien aard, dat wij dergelijke rampen niet behoeven te vreezen, toch mogen wij de grenzen, welke de natuur stelt aan de toepassing van het weten en kunnen van den landbouw, niet uit het oog verliezen. Wij behoeven er niet aan te twijfelen, dat de deskundigen op het gebied van land- en boschbouw alleen uit welbegrepen eigenbelang, hieraan de noodige aandacht zullen schenken. Voorts tracht het Itbon door het zg. „wallenonderzoek” een bijdrage te leveren tot de kennis van den invloed van houtwallen en hagen op het klimaat de flora en de fauna der aangrenzende gronden, terwijl de landschapdeskundigen de aandacht vestigen op de waarde, welke bosschen, houtopstanden en houtwallen voor het landschap hebben, vooral voor het behoud van de karakteristiek daarvan.

F. W. Maisch.